

Finansdepartementet

Vår referens/dnr:

2025-42

fi.remissvar@regeringskansliet.se;
fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se

Er referens/dnr:

Fi2025/00457

2025-06-03

Remissvar

AI-kommissionens Färdplan för Sverige (SOU 2025:12)

Svenskt Näringsliv välkomnar AI-kommissionens rapport och förslag och vill betona vikten av att flertalet av dem genomförs.

Sammanfattning av Svenskt Näringslivs kommentarer

- AI-kommissionens förslag om att planera för ett dubblerat elbehov fram till 2045 kan vara rimligt. En fossilfri och stabil eltillförsel är avgörande för AI-användningen och digitaliseringens utveckling.
- Ökningen av digitalisering och AI-användning kräver en förbättrad digital infrastruktur, inklusive mobilnät (5G) och beräkningskapacitet.
- Svenskt Näringsliv betonar vikten av att minska regleringsbördan i EU och instämmer i AI-kommissionens förslag att se över svensk tillämpning och implementering av dataskyddsförordningen (GDPR).
- Tillgång till data och interoperabilitet är avgörande för AI-användning. AI-kommissionens förslag om obligatoriska datakonsekvensutredningar är utmärkt.
- Svenskt Näringsliv välkomnar AI-kommissionens förslag gällande spetsforskning liksom de satsningar på AI som finns med i den senaste forskningspropositionen. Att skapa excellenscentra och forskarskolor har blivit allt viktigare med tanke på omvärldsutvecklingen. Det samma gäller riktad strategisk FoU-satsning på AI av relevans för näringslivet.
- Svenskt Näringsliv betonar vikten av kompetensutveckling för att möta den snabba teknikutvecklingen. Det är viktigt att utbildningssystemet anpassas för att möta näringslivets behov.
- Svenskt Näringsliv saknar åtgärder kring patent och upphovsrätt för AI-lösningar, vilket påverkar möjligheterna att attrahera investeringar.
- Svenskt Näringsliv föreslår nationella riktlinjer för datahantering och delning inom offentlig sektor för att effektivisera välfärdstjänster.
- Svenskt Näringsliv stödjer AI-kommissionens förslag om att inrätta en särskild "task force". Det behövs ett starkt politiskt ledarskap för att stärka AI-användningen i Sverige och skapa en nationell AI-strategi.

Bakgrund

Sverige har potential att bli ett ännu mer attraktivt land för investeringar och tillväxt. Men det kräver att vi växlar upp arbetet för att stärka företagets och därmed Sveriges konkurrenskraft. Svenskt Näringsliv har fastslagit som mål att Sverige ska nå en årlig ekonomisk tillväxttakt på 2,5 procent. Ökad tillväxt skapar handlingsutrymme och bättre möjligheter att långsiktigt finansiera välfärd, säkerhet, klimatomställning, innovation och därmed bygga ett starkare samhälle. Ett viktigt område för att klara detta är bättre förutsättningar för AI-utveckling och användning.

En stabil grund

Energianvändningen fortsätter öka

AI-kommissionens förslag att planera för dubblat elbehov fram till 2045 är rimligt även om en snabb utveckling med stora behov av datorkapacitet driver upp behovet av el. Hur mycket är i nuläget svårt att förutse. Fossilfri och stabil eltillförsel är avgörande för utvecklingen inom digitaliseringsområdet. Säkerställandet av en konkurrenskraftig elproduktion som möter behoven är central för svensk konkurrenskraft. Därför är det nödvändigt att bygga ut den fossilfria elproduktionen i Sverige. Vattenkraften behöver bevaras, vindkraften behöver byggas ut och Sverige behöver ett nytt kärnkraftsprogram som bidrar till att säkerställa en stabil och konkurrenskraftig tillgång på fossilfri el.

Svenskt Näringsliv vill se ett förstärkt elnät i Sverige. En av de viktigaste förutsättningarna för detta är kapade ledtider i tillståndprocesser.

Dessutom förespråkar Svenskt Näringsliv öronmärkta medel i energiforskningspropositionen kopplat till smarta och innovativa elnät.

Digital infrastruktur för AI

I takt med att digitalisering och AI-användning ökar sker en markant ökning av mängden dataflöden som på olika sätt ska delas mellan olika aktörer, system och processer, ibland i realtid.

AI-kommissionens betonar att konnektivitet i form av mobilnät (5G) kommer bidra till att öka användningen av AI i Sverige. Svenskt Näringsliv instämmer och menar att det krävs en tydlig målsättning för 5G-relaterad utveckling. Det krävs också en tidig svensk positionering inom 6G och andra viktiga tekniska utvecklingssteg och digitala resurser.

AI-kommissionen föreslår en utredning av de förslag Mario Draghi lägger fram i sin konkurrenskraftsrapport och som berör telekommarknaden. Bland förslagen nämns bland annat en uppmjukning av konkurrensrätten för att bana väg för konsolidering. Det är viktigt att telekommarknaden kan utvecklas och konsolideras, men Svenskt Näringsliv menar att detta även kan åstadkommas på andra sätt än genom ändringar av konkurrensrätten.

Svenskt Näringsliv anser att de avgörande åtgärderna för framtidens konnektivitet är att harmonisera och förenkla reglerna för att attrahera investeringar och främja innovation. Reglerna för elektronisk kommunikation i EU är mycket fragmenterade med olika regler både nationellt och regionalt. Fragmenteringen försvårar särskilt för aktörer som vill skala upp och verka gränsöverskridande och den motverkar också viljan att investera i EU. Viktigt är bland

annat kommande utvärdering och översyn av Kodexen¹. Direktivet kommer sannolikt ersättas av en ny förordning som i Kommissionens arbetsprogram benämns Digital Networks Act (DNA). Sverige måste i detta arbete driva på för en kraftfull förenkling av regelverket så att delar av den sektorspecifika regleringen istället hanteras av EU-gemensamma förordningar.

AI kommissionen belyser behovet av ökad beräkningskraft för AI. Svenskt Näringsliv anser att EU:s mål om att tredubbla EU:s datacenterkapacitet inom de närmaste 5–7 åren är för lågt satt. Svenskt Näringsliv anser dessutom att flera åtgärder krävs för att förbättra investeringsklimatet. Det gäller inte minst effektivare och förenklade tillståndprocesser för investeringar i ökad beräkningskapacitet och ökad överföringskapacitet av data. Svenskt Näringsliv vill uppmana regeringen att vara drivande i arbetet med kommande EU:s Cloud and AI Development Act (CADA).

Förenklad dataanvändning

Svenskt Näringsliv vill understryka vikten av AI-kommissionens förslag att Sverige ska verka för mindre regleringsbörda i EU.

Näringslivet behöver i mycket större omfattning ta sig an AI-användning för att stärka sin konkurrenskraft. En bromsande effekt för AI-utveckling och AI-användning är regelverken. De är omfattande, komplexa och administrativt betungande. Det är svårt, framför allt för mindre företag, att agera i enlighet med alla regelverk – och det ser inte ut att bli lättare. Vissa företag beskriver dem som avskräckande, medan företag med tillgång till juridisk expertis kan se möjligheter som stärker deras position på marknaden. Detta gäller både AI-utveckling och användning av AI.

De horisontellt gällande regelverken för AI består av marknadsstyrning, integritetsskydd, produkt- och skadestandsregler samt cybersäkerhetsregler. Därtill kommer sektorsspecifika regleringar och krav. AI-utveckling är kostsam och tar tid, vilket i sig är en utmaning för ökad AI-utveckling och innovation. FoU-undantag och experimentklausuler är nödvändiga i de komplexa regelverken eftersom innovation i framkant kan medföra en osäkerhet i utvecklingsfasen om hur regelefterlevnad kan uppnås. AI-förordningen undantar forskning och utveckling av AI från tillämpningsområdet, men GDPR är alltid tillämpligt.

Nya långtgående krav på datadelning tillkommer i dataförordningen som tillämpas från september i år. Företag måste då vara beredda att dela data som genereras vid användning av IoT-produkter (Internet of Things) och angränsande tjänster till andra företag. Samtidigt ska företagen upprätthålla en hög cybersäkerhet och skydda sina företagshemligheter. Datadelningsreglerna medför en osäkerhet för investeringar och begränsar avtalsfriheten.

Skärningspunkten mellan AI-användning och personuppgiftsskydd skapar flera praktiska utmaningar för företag. För att träna korrekta, robusta och representativa AI-modeller och system krävs användning av data som återspeglar kulturell, språklig och geografisk mångfald. Det är data som oundvikligen grundar sig på personuppgifter. Men kraven i AI-

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation gäller sedan 2018 och ska senast i slutet av detta år utvärderas och revideras.

förordningen och GDPR är delvis motstridiga då GDPR begränsar möjligheterna att använda personuppgifter.

GDPR inskränker automatiserat beslutsfattande för en individ om det ger rättsliga följder eller liknande för personen. Det här hindrar AI-användningen, samtidigt som området numer är reglerat som högriskområde i AI-förordningen.

Nyligen la EU-kommissionen glädjande fram förenklingsförslag av kraven på registerhållning för behandling av personuppgifter, men fler regler borde rensas ut. Svenskt Näringsliv föreslår att regeringen verkar för att rensa ut fler administrativa krav i GDPR, men också i AI-förordningen, som inte leder till konkret nytta för konsumenter och samhälle.

Svenskt Näringsliv välkomnar förslaget om att se över tillämpning och implementeringen av GDPR i Sverige och på EU-nivå. Inte minst behöver dataskyddsreglerna moderniseras utifrån det samhälle vi nu lever i. Mycket har förändrats sedan 10-talet och det gäller inte minst AI-användningen och hur det påverkar personuppgiftsansvändningen.

AI-kommissionens förslag om en obligatorisk datakonsekvensutredning i samband med översyn, lagändring eller föreskrifter samt allmänna råd är mycket välkommet och behövligt. Både tillgång till data och dess interoperabilitet måste säkerställas eftersom det är avgörande för AI-utveckling och användning.

Att regeringen nyligen gått ut med att avgiftsbefria SCB:s offentliga data ligger väl i linje med AI-kommissionens förslag och Svenskt Näringsliv välkomnar de uppgifter som kommissionen föreslår att SCB ska omhänderta.

Forskning och säkerhetsdimensionen

Svenskt Näringsliv välkomnar AI-kommissionens förslag gällande spetsforskning liksom de satsningar på AI som finns med i den senaste forskningspropositionen.

Att skapa excellenscentra och forskarskolor har blivit allt viktigare med tanke på omvärldsutvecklingen. Att bygga egen kompetens och kunskap är en viktig del samtidigt måste vi värna amerikanska samarbeten då de är otroligt värdefulla. Svenskt Näringsliv förespråkar en excellens- och innovationspremie i lärosätenas direkta forskningsfinansiering. Svenskt Näringsliv föreslår också att 25 procent av basanslaget omfördelas vart fjärde år.

Forskningssäkerhet blir en allt viktigare fråga på nationell nivå och inom EU. Det försämrade säkerhetsläget i världen måste få effekter på hur lärosätena hanterar sin inre säkerhet. Regler kring vilken behörighet studenter och forskare har, till såväl material som laboratorier, behöver stramas upp. Det är allvarligt om samarbete mellan företag och lärosäte inte kommer till stånd eller avbryts på grund av oro kring lärosätenas digitala säkerhetsrutiner. Därför vill Svenskt Näringsliv se ett effektivare skydd av nyckelteknologier samt forsknings- och utvecklingsarbete. Skyddet bör verka utifrån tre samverkande dimensioner: (1) investering och ägande (2) ökad cybersäkerhet och insyn samt (3) förbättrat säkerhetsskydd och risk- och sårbarhetsanalyser.

Dessutom vill Svenskt Näringsliv se en strategisk FoU-satsning på AI av relevans för hela näringslivet.

AI för alla

Kompetenslyft för alla

Företagens förmåga att förändra, förnya och vässa kompetens i rätt tid kommer att vara avgörande för såväl Sveriges konkurrenskraft som individens anställningsbarhet på arbetsmarknaden. För att kunna möta den snabba teknikutvecklingen och den pågående digitaliseringen krävs att arbetsgivare har tillgång till medarbetare med relevant digital kompetens och färdigheter. Den digitala utvecklingen, inklusive artificiell intelligens, är inte begränsad till en enskild sektor – den påverkar samtliga branscher inom näringslivet. Det formella utbildningssystemet utgör basen för näringslivets kompetensförsörjning. Näringslivets behov måste i betydligt högre grad styra utbud, dimensionering samt relevans inom samtliga adekvata utbildningsnivåer. En nyckel är samverkan mellan utbildningsanordnare och näringslivet avseende utbud och innehåll i utbildningarna. Mot bakgrund av den kompetensbrist som råder på svensk arbetsmarknad är det viktigt att skapa goda förutsättningar för svenska företag att kunna attrahera, rekrytera och behålla internationell kompetens.

Det reguljära utbildningsväsendet

AI i skolan

Svenskt Näringsliv delar AI-kommissionens bedömning att AI kommer få stor inverkan på skolan. Även om kommissionen inte lämnar förslag på skolområdet i denna rapport är det angeläget att Skolverket för en fördjupad diskussion om vad AI innebär för skolväsendet – både i form av möjligheter och risker. Lärare och elever behöver få kunskap om hur digitala hjälpmedel kan användas på ett positivt sätt, men också få kunskap om de problem och risker som användningen av AI och liknande teknologier kan medföra. I detta sammanhang blir källkritik och medvetenhet om AI-teknikens begränsningar allt viktigare kunskaper.

När det gäller AI-verktygs potential i undervisningen anser Svenskt Näringsliv att huvudmän, rektorer och den pedagogiska personalen i ännu större utsträckning än idag bör använda data för att utveckla och följa upp verksamheten och de enskilda elevernas kunskapsutveckling.

Mer AI i den högre utbildningen

Näringslivets behov av vass kompetens ställer höga krav på god kvalitet och relevans i den högre utbildningen. För att möta samhällsutmaningar och näringslivets kompetensbrist menar Svenskt Näringsliv att det behövs fortbildning och vidareutbildning av yrkesverksamma, vilket kan omfatta universitetslärares vidareutbildning. Samverkan mellan näringsliv och universitet och högskolor är en framgångsfaktor för att få en bättre matchning mellan det som efterfrågas och själva kursutbudet. Arbetslivsanknytning bör ingå som en röd tråd genom hela utbildningen, både för att säkerställa relevans och för att ge studenterna de färdigheter och kompetenser som efterfrågas på arbetsmarknaden.

Kompetensutveckling för anställda och omställning för arbetssökande

Svenskt Näringsliv delar AI-kommissionens bedömning att AI kommer att påverka arbetsmarknaden på flera olika sätt. Teknologiska framsteg har historiskt sett alltid haft stor betydelse för arbetsmarknadens utveckling – och AI utgör inget undantag. Oavsett om kompetensutvecklingen sker som en del i det livslånga lärandet, i omställning eller anställning behöver det finnas ett relevant utbud av efterfrågestyrda och påbyggnadsbara kurser samt utbildningar för yrkesverksamma på samtliga utbildningsnivåer.

Förslaget att Arbetsförmedlingen, tillsammans med Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) och Statistiska centralbyrån (SCB), ska ta fram halvårsvisa prognoser över AI:s påverkan på arbetsmarknaden och utbildningsbehovet halvårsvis framstår som mycket ambitiöst. Det är oklart hur snabbt användbara data kan samlas in och om området kräver analys med sådan hög frekvens. En avgörande faktor är kontinuerlig dialog med arbetslivet för att utbildningarna ska spegla faktiska kompetenskrav. Om ett sådant uppdrag ändå genomförs bör SCB, med sitt etablerade ansvar för långsiktiga prognoser och sitt breda befolkningsperspektiv, ges en mer central roll.

Att stärka den evidensbaserade grunden för arbetsmarknads- och utbildningspolitiken är en viktig ambition. Däremot bör uppdraget att årligen sammanställa forskningsläget om utvecklingen på arbetsmarknaden i relation till utvecklingen inom AI snarare genomföras vid behov. Det är inte heller självklart att detta uppdrag bör tillfalla IFAU, vars primära ansvar är att utvärdera utbildnings- och arbetsmarknadspolitik.

Svenskt Näringsliv delar kommissionens uppfattning att det är av stor vikt att lärare ges goda möjligheter till kontinuerlig kompetensutveckling under hela yrkeslivet. För att det ska bli verklighet krävs dock en översyn av de nationella satsningarna på fortbildning för lärare. Det är dessutom centralt att lärarutbildningen i högre grad säkerställer att blivande lärare utvecklar adekvat digital kompetens.

Validering för att bygga på de kunskaper som finns

Validering har potential att synliggöra individers faktiska kompetens och möjliggöra snabbare vägar till vidare studier eller arbete. Svenskt Näringsliv delar kommissionens bedömning om behovet av mer ändamålsenliga och kvalitetssäkrade valideringssystem inom högskolan. Vi anser även att Valideringsdelegationens förslag från del- och slutbetänkandet bör genomföras.

Samtidigt vill vi understryka att vuxenutbildningen spelar en avgörande roll för att möta näringslivets kompetensbehov – särskilt i takt med den snabba teknikutvecklingen och AI:s växande betydelse. Resurser bör därför inte omfördelas från vuxenutbildningen till högskolans valideringsinsatser, utan finansieras genom effektivare användning av befintliga resurser inom det högre utbildningssystemet.

Effektiv omställning för de arbetslösa

Svenskt Näringsliv ställer sig tveksamt till förslaget att alla arbetslösa ska genomgå AI-relaterade kurser inom ramen för Arbetsförmedlingens och omställnings-organisationernas verksamhet. Insatser inom arbetsmarknadspolitik bör alltid utgå från en arbetsmarknadspolitisk bedömning samt individens behov och förutsättningar. Det aktuella förslaget avviker från denna princip, då det innebär en generell skyldighet snarare än en behovsprövad åtgärd.

Innovation

Patent

AI-kommissionen pekar på att patent är ett vanligt mått för att mäta innovation. Det pekas på hur utvecklingen kring patent sett ut på några centrala områden över tid i utvalda länder. Det föreslås också att även använda patent som ett delmått för att se om föreslagna åtgärder får effekt (utveckling).

Här finns en stor hake. Tyvärr är AI-lösningar ofta inte patenterbara varken i Sverige eller övriga Europa. Många digitala innovationer faller utanför det som kallas för "det patenterbara området". De AI-lösningar som inte kan få patent inom EU kan däremot ofta få patent i USA, där man gör en annan tolkning av vad som är patenterbart.² Vi vet också att patent många gånger är av avgörande betydelse för investerare. Uteblivna möjligheter att patentera AI-lösningar i Europa påverkar möjligheten för europeiska aktörer att attrahera kapital.

Upphovsrätt

Upphovsrätten är ett område som till stora delar inte är harmoniserat inom EU utan regleras av ett femtontal direktiv som genomförts på 27 olika sätt. Direktivet om upphovsrätt på datorprogram har ett trettioårigt på nacken och är någorlunda likartat implementerat. Här borde Sverige ta tydlig position för helt harmoniserade reglerna inom EU.

AI för offentlig sektor: nationell vägledning för datahantering och satsning på offentlig upphandling

Svenskt Näringsliv delar AI-kommissionens beskrivning av den fragmentisering som bromsar och hindrar det offentligas möjliga effektiviseringar och kvalitetshöjningar som kan ske med ökad AI-användning.

Datadelning och AI-användning

Svenskt Näringsliv instämmer i analysen att det behövs bättre legala och praktiska möjligheter att dela data, inte minst vad gäller interoperabilitet mellan olika offentliga aktörer. Förslaget att inrätta en AI-verkstad är ett bra förslag, särskilt vad gäller tillgång till stödfunktioner likt det som sätts upp på den nya AI-fabriken i Linköping, för att hjälpa användare. Men grundproblemen måste först åtgärdas.

Sverige står inför stora samhällsutmaningar med bland annat en åldrande befolkning och ökade krav på att våra välfärdstjänster utförs med både god kvalitet och stor effektivitet. Den nödvändiga effektiviseringen kan inte ske utan att teknikanvändningen ökar. Digitala tjänster gör nationella lösningar möjliga på ett helt annat sätt än tidigare. Sveriges regioner och kommuner kommer därför kunna effektivisera och sänka sina kostnader under de kommande åren.

För att komma till den nivå av AI-användning som förutsätts behöver regeringen ta nationella beslut om hur data ska delas i offentliga sektor. Utan tydliga nationella riktlinjer för datahantering blir data inlåsta i separata system. Tydliga riktlinjer främjar konkurrens och teknisk utveckling. Ett förslag vore att tillsätta en beslutsorganisation med mandat att fatta nationella vägvalsbeslut. För att en sådan ska få legitimitet krävs en överenskommen samverkansform mellan statliga myndigheter, kommuner och regioner. För välfärden behövs en tydlig nationell vägledning om gemensamma format, standarder och principer för hur data ska hanteras, delas och lagras. När både utvecklare och upphandlare har så kallade interoperabilitetskrav att följa kan AI-utvecklingen främjas. De bör tas fram i nära samarbete mellan offentliga aktörer som privata företag.

² Digital innovation and digital innovation processes - IPR aspects on how to harness innovation, 2023

Enligt Myndigheten för digital förvaltning ligger svenska företag högst i Europa när det gäller användningen av digital teknik och innovation. Att aktivt låta näringslivet bidra med konkreta lösningar kommer att påskynda utvecklingen i offentlig sektor.

Regeringen bör överväga en statlig omställningsfond för att genom villkorad finansiering snabba på utfasningen av gammal teknik och införa moderna, kompatibla system och plattformar hos huvudmännen. I dag är offentliga aktörer ofta fast i decennielånga avtal med lösningar där data är inlåsta i specifika format.

Offentlig upphandling- viktigaste uppgiften för en AI-verkstad?

Digitalisering i offentlig upphandling skulle leda till förenklingar, kostnadsbesparingar, bättre underlag för analys och uppföljning, enklare hållbarhetsrapportering, ökad avtalstrohet, en högre grad av automatisering, bättre möjligheter att identifiera brott och korruption, stöd till arbetet med försörjningstrygghet och en kvalitativ databas för utveckling av nya AI-lösningar. De upphandlingspliktiga köpen i Sverige uppgår till över 900 miljarder kronor. I detta finns en stor potential som borde ge det svenska näringslivet och den offentliga sektorn kraften att tillsammans utveckla samhället. Där är digitaliseringen en viktig hörnsten. En förutsättning för att lyckas är att myndigheterna vågar och har kompetens att köpa AI- lösningar och innovationer.

För att lyckas med digitaliseringen är offentliga sektorn beroende av techbranschens kompetens – innovationer skapas tillsammans. Till grund för innovationerna måste det offentligas behov ligga. Den offentliga sektorn är en bra första beställare, men det är branschen som är bäst på att kommersialisera och vidareutveckla produkter och tjänster så att de kan användas av fler. Och därmed skapas större nytta och värde för hela Sverige.

Kategoristyrning

Sedan 2018 har Svenskt Näringsliv drivit frågan om att införa kategoristyrning i den offentliga sektorn. Det är ett sätt att organisera och styra inköp och upphandling. Inköpen organiseras utifrån inköpskategorier (till exempel it) som organiserar hela myndigheten eller kommunkoncernens arbete med dessa varor eller tjänster. Vid kategoristyrning läggs stort fokus på analys, strategisk planering och marknadsdialog. Syftet är att få en bra bild av vilka inköp myndigheten gör, vilka behov verksamheterna har och vilka alternativ som finns på marknaden. Därmed kan man göra så bra affärer som möjligt.

Ramavtal

Utvecklingen inom it och AI går rasande snabbt. Innovationskraften inom AI-bolagen är enorm. Samtidigt måste man vara medveten om att de kostnader som företagen lägger ner för att utveckla nya produkter också är enorma.

Vi tror inte att en enskild kommun, region eller statlig myndighet vare sig har kunskap, kapacitet eller attraktivitet nog att upphandla morgondagens digitala lösningar.

Svenskt Näringsliv anser att en myndighet bör ges i uppdrag att ta fram gemensamma ramavtal. Det är kostnadseffektivt. En större upphandlande organisation blir också en mer intressant kund för de innovativa företag som ligger i framkant avseende utveckling, innovation och cybersäkerhet. Gemensamma ramavtal för IT och AI gör upphandlingar kostnadseffektiva och attraktiva för innovativa företag. I dessa ramavtal är det viktigt att jobba med kravspecifikationen. Avtalen bör i så stor utsträckning som möjligt innehålla funktionskrav och tydliga incitamentskrav.

Eftersom utvecklingen går snabbt skapas hela tiden nya förutsättningar. För att undvika att myndigheterna blir inlåsta i gamla lösningar bör avtalen tillåta löpande utveckling under avtalstiden. Även de immateriella rättigheterna måste regleras på ett så innovationsvänligt

sätt som möjligt. Säkerhets- och sekretesskrav ska vara relevanta och följa kraven i NIS2 (som kommer att implementeras i svensk rätt genom kommande cybersäkerhetslag).

Interoperabla lösningar

Förfarandet dynamiskt inköpssystem, DIS25, möjliggör att flera aktörer får tillträde till marknaden för offentlig förvaltning när de kan presentera likvärdig teknik. När den tekniska specifikationen görs teknikneutral blir den också innovationsdrivande. Den tidigare E-legitimationsupphandlingen visade behovet av interoperabla lösningar. Dynamiskt inköpssystem kan möjliggöra detta.

Upphandlingsplattformar bör regleras på EU-nivå, så att standardiserad datainsamling och ett sömlöst dataflöde säkerställs. Automatisering av upphandlingsuppgifter skulle minska det manuella arbetet och förbättra datakvaliteten.

Svenskt Näringslivs förslag:

- Inför kategoristyrning i den offentliga sektorn.
- Ge en myndighet i uppdrag att ta fram kravspecifikationer för upphandling av digitala lösningar och AI-lösningar. Kravspecifikationerna bör i så stor utsträckning som möjligt innehålla funktionskrav och tydliga incitamentskrav för att tillåta löpande utveckling under avtalstiden.
- Ge till exempel Kammarkollegiets inköpscentral (SIC) – i samverkan med Myndigheten för digital förvaltning – i uppdrag att upphandla digitala lösningar och AI-lösningar för alla statliga myndigheter. Inom it- och telekomområdet kan SIC:s ramavtal även omfatta kommuner och regioner. Sverige och EU kan hämta inspiration från länder som Ukraina, Paraguay och Nordmakedonien som implementerat mer effektiva, transaktionsbaserade upphandlingssystem.

Politiskt ledarskap behövs

AI-kommissionen har gjort bedömningen att det svenska AI-ekosystemet har brister vad gäller det politiska ledarskapet, där avsaknad av strategisk planering och samordning saktar ner AI-användningen. Färdplanen ska utgöra grunden till en nationell AI-strategi som regeringen bör anta för att ta ett helhetsgrepp kring frågan och ge den riktning och visa på det ledarskap som efterfrågas av näringslivet, offentlig sektor, och det svenska samhället i stort.

Förslaget om en särskild "task force" vid Regeringskansliets Statsrådsberedning skulle kunna ge tydligare departementsövergripande koordinering och bidra till ökad samverkan bland nyckelaktörer från näringslivet och akademien.

SVENSKT NÄRINGSLIV

Karin Johansson
Vice vd

Carolina Brånby